

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.219/2014/4.szám

A Kúria mint felülvizsgálati bíróság dr. Balogh Zoltán ügyvéd által képviselt felperesnek a Miskolci 10. számú Ügyvédi Iroda ügyintéző: dr. Kárpáti Zoltán ügyvéd által képviselt alperes ellen kártérítés megfizetése iránt a Miskolci Törvényszéken 23.G.40.143/2010. számon indult és a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.155/2013/7. számú jogerős ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes részéről előterjesztett felülvizsgálati kérelem és az alperes részéről előterjesztett csatlakozó felülvizsgálati kérelemre tekintettel - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett részére hatályában fenntartja.

Megállapítja, hogy a peres felek a felülvizsgálati eljárásban felmerült költségeiket maguk viselik.

Kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg az államnak 949.400 (kilencszáznegyvenkilencezer-négyszáz) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálati kérelem szempontjából lényeges tényállás szerint a Kft. (a továbbiakban: társaság) tagjai a peres felek voltak, 2005. május 1-jéig a társaságban való részesedésük aránya 50-50 %, és önálló cégjegyzési joggal ők voltak a társaság ügyvezetői is. Ettől az időponttól a társaság egyedüli ügyvezetője az alperes lett. Később az felperes részesedése a társaságban 38,5 %-ra csökkent.

A társaságnak a H Kft-ben meglévő 4.460.000 Ft névértékű, 9.000.000 Ft nyilvántartási értékkel szereplő üzletrészt az alperes a társaság képviselőjeként 2005. szeptember 12-én 10.000.000 Ft vételárért adta el N I-nénak akként, hogy a tárgyévi osztalékhoz való jogot nem kötötte ki. N I-né ezt az üzletrészt 2006. december 1-jén kelt adásvételi szerződéssel 26.600.000 Ft vételárért értékesítette tovább.

A társaság 2006. január 17-én csődeljárás alá került. A csődeljárás megszűnését követően a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 9.Fpk.05-2007-000710/2. számú végzésével 2007. december 3-án megállapította a társaság fizetéseképtelenségét és elrendelte felszámolását. A felszámolás kezdő időpontja 2008. január 1-je volt. A felszámoló által előterjesztett egyszerűsített felszámolás elrendelése iránti kérelem szerint az eljárás során határidőn belül összesen 9.459.551 Ft összegű hitelezői igényt jelentettek be.

A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróság 2009. június 16-án kelt végzésével elrendelte az eljárás egyszerűsített befejezését és az adós társaságot jogutód nélkül megszüntette. E végzés alapján a cégbíróság a társaságot a cégjegyzékből 2009. szeptember 1-jei hatállyal törölte.

A felperes keresetében - többek között - arra hivatkozott, hogy az alperes nem a társaság érdekeinek megfelelően járt el amikor értékesítette a társaságnak a H Kft-ben meglévő üzletrészt, és a 2005. évre járó jelentős mértékű osztaléktól is elesett a társaság. Mindezek alapján a felperes kártérítési igénye a társaságnak okozott kár arányos, a felperes üzletrészének arányában álló 38,5 %, azaz 8.123.500 Ft. Kereseti kérelmét a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXIV. törvény (1997. évi Gt.) 29. § (1) és (4) bekezdésére és a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 339. § és 355. §-ára alapította.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy az üzletrész eladásával a társaságnak kárt okozott volna.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megítélése szerint tényként megállapítható, hogy az üzletrész piaci ár alatt történt értékesítése kárt okozott a társaságnak, azonban az alperes az értékesítésnek megfelelő indokát adta, miszerint a pénzre a társaságnak szüksége volt, egyéb tényállási elemekre is hivatkozva úgy ítélte az üzletrész értékesítés jogellenesnek nem tekinthető.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érintette, fellebbezett részét részben megváltoztatta, és kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 3.211.073 Ft-ot és járulékait. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét helybenhagyta. A fellebbezés indokaira tekintettel arra hivatkozott: fellebbezés hiányában a Pp. 253. § (3) bekezdésére

figyelemmel - a másodfokú eljárásban irányadó volt az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy az üzletrész piaci ár alatt történt értékesítése kárt okozott a társaságnak. A másodfokú bíróság szerint az alperes az üzletrész valódi piaci-forgalmi értékét nem vette figyelembe (illetve azt nem is kívánta meghatározni), az értékesítés során nem a társaság érdekeinek elsődlegessége alapján járt el. Semmi akadály nem lett volna annak, hogy az alperes úgy kössön adásvételi szerződést, hogy a teljes osztalékhoz való jogát a társaság részére fenntartja. Ilyen körülmények között az alperes az 1997. évi Gt. 29. § (1) bekezdése szerint alkalmazandó Ptk. 339. § (1) bekezdés szerinti kötelezettségének nem tett eleget, azaz a kártérítési felelősség alól magát kimenteni nem tudta. A másodfokú bíróság a kárösszezszerűségének meghatározásakor a perben kirendelt egyik szakértő dr. L J M szakértő szakvéleményében szereplő 33.000.000 - 43.000.000 Ft közötti piaci értékből indult ki, melynek figyelembevételével az üzletrész értékét 38.000.000 Ft-ban határozta meg. Utalt a római jogból eredő jogelvr, a laesio enormis-ra, azaz annak tilalmára, hogy a jogügyletnél az egyik félnek a tárgy értéke felét meghaladó károsodása következzen be. Ennek figyelembevételével - a másodfokú bíróság szerint - az alperes akkor járt volna el fokozott gondossággal, amennyiben legalább a forgalmi érték 60 %-a, azaz 22.800.000 Ft vételárért értékesíti az üzletrészt, valamint fenntartja a társaságnak a 2005. év után fizetendő osztalékhoz való jogát. Erre tekintettel az üzletrész értékesítésével az alperes terhére 17.800.000 Ft összegű károkozás állapítható meg. Ezen összegből - az 1997. évi Gt. 29. § (4) bekezdése alapján - levonta a felszámolási eljárás során érvényesített 9.459.551 Ft hitelezői igényt, így a tagok között károkozás hiányában felosztható vagyont 8.340.449 Ft-ban határozta meg, melynek 38,5 %-a a felperest illette meg (3.211.073 Ft).

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmében a felperes a jogerős ítélet részbeni hatályon kívül helyezését, és az alperes marasztalását további 9.493.927 Ft-tal, összesen 12.705.000 Ft összegben kérte. Arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a Ptk. 355. § (1) bekezdésébe ütköző módon állapította meg kárának összezszerűségét azáltal, hogy a szakértő által megállapított szerződéskori piaci középár 60 %-át vette alapul. Álláspontja szerint a jogerős ítélet az 1997. évi Gt. 29. § (4) bekezdésébe ütköző módon vonta le a kár összegéből a társaság elleni felszámolási eljárásban bejelentett hitelezői igényeket.

Az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú ítélet helybenhagyását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását kérte. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság a Ptk. 339. § (1) bekezdésébe, Pp. 164. § (1) bekezdésébe és 206. § (1) bekezdésébe ütköző módon annak ellenére

kötelezte kártérítés megfizetésére, hogy a felperes nem bizonyította kára összecszerűségét és az okozati összefüggést. Ez utóbbi körben - véleménye szerint - a felperesnek nemcsak azt kellett volna bizonyítania, hogy az alperes a társaságnak kárt okozott, hanem azt is, hogy ezzel okozati összefüggésben a felperesnek is kárt okozott, mert a társaság megszűnését követően az alperes károkozó magatartása miatt nem maradt felosztható vagyon.

A kár összecszerűsége tekintetében az alperes arra hivatkozott, hogy a szakértői vélemény legalacsonyabb összege fogadható el legfeljebb az üzletrész bizonyított értékének.

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálati és csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és azt a felhozott okokból nem találta jogszabálysértőnek.

Az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében egyrészt vitatta, hogy a társaságnak kárt okozott, továbbá vitatta annak mértékét is. Ez utóbbival összefüggésben a felülvizsgálati kérelem kapcsán fejti ki a Kúria az álláspontját.

Az alperes állította, hogy nem okozott kárt a társaságnak, hiszen 2005. szeptemberében nem volt kereslet az üzletrész iránt, annyiért adta el azt, amely összegért volt rá vevő. Nem vitatta ugyanakkor csatlakozó felülvizsgálati kérelmében a másodfokú ítéletben szereplő azon megállapítást, amely szerint a károkozás ténye eljárás jogi okokból a másodfokú eljárás tárgyát már nem képezte. A csatlakozó felülvizsgálati kérelem fenti tartalmára tekintettel a Kúria nem találta felülvizsgálhatónak azt, miszerint az üzletrész értéken alul került értékesítésre, mivel az érdemben előadottak nem vonták kétsége a fenti ítéleti megállapítást. Így tehát a Kúriának abból kellett kiindulnia, hogy az alperes kárt okozott.

Az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében arra is hivatkozott, hogy ha a szakértő által megállapított piaci értéken került volna sor az üzletrész értékesítésére, akkor ezt az összeget is a társaság tartozásainak kiegyenlítésére kellett volna fordítani. E körben hivatkozott K J-né szakértői véleményében írtakra, amely szerint 2005. december 31-én a társaságnak több mint 203 millió Ft tartozása állt fenn. 2010. november 15-i beadványa 3. pontjában pedig nyilatkozott arról, hogy a faktor céggel szemben kb. 100 milliós kötelezettsége állt fenn, amely miatt a faktorcég azonnali beszédési megbízással 7 millió Ft-ot le is emelt a társaság számlájáról és csak azért ennyit, mert ennyi készpénz volt azon. Ezzel lényegében az alperes - a később kifejtendőkhöz szerint - jogellenesnek minősülő magatartása és a társaságot ért kár közötti ok okozati összefüggést vitatta.

E körben a Kúria arra mutat rá, hogy az alperes fenti előadásai a felülvizsgálati eljárás tárgyát már nem képező kereseti kérelemmel

voltak összefüggésben, mivel a másodfokú eljárásban már a fentiekre nem hivatkozott. Amennyiben hivatkozott volna érvelése akkor sem lenne alapos, mivel a társaságot ért kár az üzletrész adásvételi szerződés megkötésével bekövetkezett. Nincs jelentősége és nem is vizsgálható, hogy ha az üzletrész valós értéken került volna értékesítésre az így befolyt összegnek mi lett volna a sorsa. Tényként kell kezelni, hogy a társaságot kár érte és ezen kár összege - a később kifejtendők szerint - meghaladta a felszámolási eljárásban érvényesített hitelezői igények összegét. Ezért az adott tényállás mellett fennálltak annak feltételei, hogy az alperes marasztalására az 1997. évi Gt. 29. § (4) bekezdésének alkalmazásával sor kerüljön. Az 1997. évi Gt. 29. § (4) bekezdése ugyanis arra ad lehetőséget, hogy a társaságot a vezető tisztségviselő magatartása miatt ért kárt a társaság jogutód nélküli törlését követően a társaság törléskori tagjai érvényesíthessék jogvesztő határidőn belül a társaság megszűnésekor a tagot megillető likvidációs hányad arányában.

A felperes felülvizsgálati kérelmében, illetve az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmében támadta a jogerős ítéletben megállapított kárösszeget.

A Kúria nem ért egyet a másodfokú bírósággal abban, hogy az 1997. évi Gt. 29. §-a szerinti kártérítési perekben a kárösszeget megállapításánál a római jog szerinti *laesio enormis* elvet alkalmazni lehet. A felén túli sérelem a kártérítés jogalapjának vizsgálata körében értékelhető szempont: amennyiben az állapítható meg, hogy - mint a perbeli esetben - egy üzletrész vételára annak piaci értéke 60 %-át nem haladja meg - úgy a vezető tisztségviselő magatartása - az eset összes körülményeit is figyelembe véve - felróható, kártérítési felelőssége megállapítható. Sem az 1997. évi Gt., sem a Ptk. nem tartalmaz azonban olyan rendelkezést, hogy károkozónak ne a teljes kárt kelljen megtérítenie.

A Kúria megítélése szerint a perbeli üzletrész forgalmi értéke - és ezáltal a kárösszege - a szakértői vélemények alapján nem volt egyértelműen megállapítható. A perben kirendelt két szakértő egymásnak ellentmondó megállapításai, illetve a jogerős ítélet alapjául elfogadott szakértői véleményben megállapított tág keretösszegekre tekintettel csak kiinduló pontként szolgálhat, dr. L. szakvéleményében megjelölt összegek középpontja. A társaságot ért kár nagysága ugyanis az adott tényállás mellett nem lehet azonos a szakértő által több évvel később kimunkált, a szerződéskötés idején rendelkezésre még nem álló adatok alapján megállapított üzletrész értékkel. Elsődlegesen abból kell kiindulni, hogy egy üzletrész piaci értéke (függetlenül a későbbi rendelkezésre álló számviteli adatoktól) annyi, amennyit az adott időpontban adnak érte, ha az eladó gondosan jár el. Rögzítendő, az alperes nem lehetett

tisztában a 2010. novemberben készült közbenső mérleg adataival. Azt azonban mérlegelni kell, hogy indokolt volt-e az üzletrész adott időpontban történt eladása. Az igazolást nyert, hogy a társaságnak likvid pénzeszközökre volt szüksége, de az nem, hogy arra azonnali igény állt fenn. A szakértő által megállapított értéken még 2006. december 1-jén sem sikerült a perben nem álló vevőnek az adott üzletrészt értékesíteni, holott az akkori vevőnek speciális érdeke fűződött az üzletrész megvásárlásához, amely még 2005-ben nem állt fenn, illetve akkor a 2006. évi vevő még nem rendelkezett a szükséges anyagi eszközökkel. (Ennek azért van jelentősége, mert a felperes a 2006. évi üzletrész értékesítésre hivatkozva állította, hogy az nem értéken került értékesítésre 2005-ben.) Azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, amelyre feltehetőleg a másodfokú bíróság a római jogi alapelvvel kívánt utalni, hogy ha a társaság (felszámolója) az üzletrész adásvételi szerződést feltűnő értékaránytalanságra hivatkozva megtámadta volna, akkor sem jutott volna hozzá az egyik szakértő által kimunkált, mérlegeléssel megállapítható 38 millió Ft-hoz, csak körülbelül a másodfokú bíróság által megállapított összeghez, így tehát a Kúria úgy ítélte meg, hogy a másodfokú bíróság által mérlegeléssel megállapított kárösszeg meghatározás a felülvizsgálati eljárásban nem mérlegelhető felül. Az osztalék igény kárként történő figyelembe vételét a csatlakozó felülvizsgálati kérelem sem jogalapjában, sem összecszerűségében nem vitatta, így az a megállapítás, miszerint a 17.800.000 Ft nagyságú kár érte a társaságot az üzletrész adásvételi szerződés miatt nem jogszabályba ütköző. A fenti kárösszeg általános kárként értékelendő, figyelemmel a Ptk. 359. § (1) bekezdésében írtakra.

A Ptk. 359. § (1) bekezdése alapján, ha a kár mértéke - akárcsak részben - pontosan nem számítható ki, a bíróság a károkozásért felelős személyt olyan összegű általános kártérítés megfizetésére kötelezheti, amely a károsult teljes anyagi kárpótlására alkalmas.

A másodfokú bíróság helyesen járt el, amikor figyelembe vette, hogy a hitelezők milyen összegű hitelezői igényt jelentettek be eredménytelenül a társaság elleni felszámolási eljárás során és a hitelezői igények figyelembe vételével állapította meg a felperest ért kárt a felperes vagyonából való részesedése arányában. Ugyanis, ha a törlése előtt a társaság az alperessel szemben fellép a pl. csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (Cstv.) 40. §-a alapján, a megítélt összeget a szabályszerűen bejelentett hitelezői követelések kielégítésére kellett volna fordítani és csak a fennmaradó vagyont lehetett volna a törléskori tagok között felosztani (Cstv. 61. § (4) bekezdés). Azért, mert a felszámoló nem lépett fel a hitelezők érdekében a felperes kedvezőbb jogi helyzetbe nem kerülhet. A Kúria tehát - bár nem értett egyet a másodfokú ítélet indokolásában hivatkozott jogelv alkalmazásával - a mérlegelés végeredményét, mint az

alperest terhelő általános kártérítés összegét elfogadhatónak, felül nem mérlegelhetőnek találta.

A Kúria mindezekre tekintettel a jogerős ítéletet - részben eltérő indokolással - a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban mindkét peres fél a saját felülvizsgálati kérelme, illetve csatlakozó felülvizsgálati kérelme tekintetében pervesztes lett, ezért a Kúria a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 81. § (1) bekezdése alapján rendelkezett a perköltség viseléséről. A felperes a 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján köteles az illetékeljegyzési joga folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték megfizetésére.

Budapest, 2015. március 24.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Osztovits András sk. előadó bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes sk. bíró